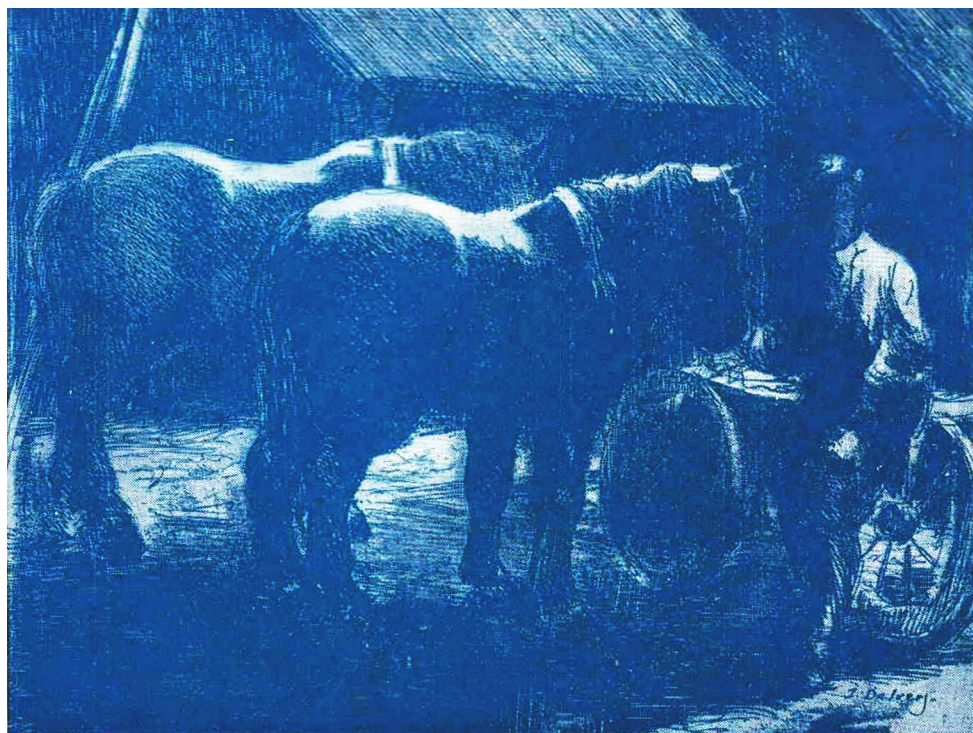

Burlaka dīnys grōmota

J. Delvera zemiejums „Pec dorba”

Zidūnis - 2,3,4 1927

Zidūnis - 2,4 1928

Nu mūsu Koklaču cīma ir gōjuši burlakūs gon pi vacō režima, gon tagadejūs breiveibys laikūs, a voi kaidis nu burlakim rakstiejš dīnys grōmotu, par tū naasmu dzierdiejš.

Tam par vaini būs bejusá agrōkijūs laikūs rakstāt namōceišona. Pīminu, vāļ muns tāvs, ilgus godus iz Piteri staigōdams, rakstāja mūsīm sietnikim grōmotys ar garom lobom dīnom, taidim paņ drukavōtim burtim, pa kaidim as tūražis vāļ tik mōciejūs skaitāt lelyjā pōtoru grōmotā. A vysim zynoms, ka munu tāvu solā turāja na par vīnkōršu sprostu zemņiku, a par taidu, kas pasaulī daudzi redziejš, daudzi zyna nu vysaidom lītom. Tagad dagōja cytaidi laiki. Tagad, tai sacāt, kotrs cyuku ganenš mōk patriņņt sovu pavōrdi i na ar taidim burtim kai grōmotys drukavoj, a eistim raksteitim vōrdim. Tagad bīži viņ i burlaks pa papeiru nūrakstās taidys taisnys ryndys, ka i patš pisarš golvu pagrūzās. A dzeivá, kai redzīt, nu tō vīglōka nav palykusá. Maņ, Koklaču Oduma dālam, taipaņ kai tāvam jōkar burlaka smogō kulá koklā, lai gon vairs nadrukavoju viestuļu ar taidim burtim kai „Piļneigā lyugschonu grōmotā”, a varu nūrakstāt gleitōkim i seikōkim rokstim, na kai mūsu solys školōtōjš. Deļtō tagad nav jōzabreinoj partū, ka kaidis i burlaks sovā kešys grōmatenī atzeimōj sovys dzeivis nūtykumus voi īroksta tī sovus sirdš žālumus. Breižim cylvākam ir taidys jūtys, kurys gryuts cytim izticāt, seviški tūražis, kod apkōrteji tevš nasaprūt, a sirdš gryutums spīž tevi stōstāt, atklōņt sevi — tūražis zeimulá galenš, grōmatená ar boltom papeira lapeņom var bīt par klusū draugu. Kod esi vīns, nu vysim atstōts, aizmiersts, a tys ir parostīs mūsu burlaka liktiņš, kod atsarosdams storp cytim, tūmār esi piļneigi vīns, jo nikas tevš narādž, nivīns tevš naivāroj, nivīns par tevim nabādoj — tūražis vīneigi mozō grōmatená ir tāv uzticeiga: tei vysu izklausa, vysu sajiut, sōp leidza tovōs bādōs...

Dareidams tagad i cytim zynomu mozōs grōmatenis saturu, nūvieleju tū, vyspyrms, munim syurō liktiná brōlim — tīm vysim,

kas agrījūs pavasarūs pa Latgolys dubļojīm celim dūdās prūjom nu Dzimtinis; pa ūtram, vieleju tū tīm tautišim, kam Dīvenš ļovš tikļ pi lobōkys gaismys i nūlicš tautys aizstōvnīku ryndōs, lai dzierd, kai klusijūs vosorys vokorūs, kod Dzimtinī pa sātmalim siermī veituly snauž, pa Kurzemis-Vidzemis īlejom kai gryuši skaņ mýsu nūpyuta — dzīsmā; pa trešam — sovim saiminīkim, saimineicom, kō plašijōs dryvōs augstys skaudzis cālām, kō orūdus i teinis zeļteitim gryudim pīldājam, kō lānūs kumeļus i taukajōs gūvš voldom, lai rādž, ka ari mýsim — pabārnim taida paļ sirdš i jūtys, kai i vysim cylvākim.

Cīnejamīs laseitōj, kas esi draugs muns voi īnaindīks, nūdūdu Tāv tagad munys pīzeimis taidā veidā i kōrteibā, kai tōs valis breižūs beju īrakstiejš sovā grōmatenī i vīneigi kū lyudzu: natīsoj maņš borgi, bo asmu cylvāks, a cylvākam ļauta pīdūšona.

Ūtornīks, marta 17. dīnā. Asu tōli nu sātys, tōli nu sovys Dzimtinis, tik tōli, cik mudrō mašinā eļsineidama i guņš dzierkstš pa škūrstynu gryusdama varāja aizskriļ pa tymsū nakti. Siežu tá mežmalī, svešā molā, a dūmys munys tī, kur pīkaļnī guļ lelļš Koklaču cīms, kur vakar ūļneicys golā palyka muna mōtā; jei, nūdavusā maņ celā kuli, ilgi tī stōvāja, nūzaskatāja, kai as aizejmu i gaidāja, voi as nazagrīzšu vāļ atpakaļ. As atsaskatieju tik tūŗaiz, kod lelceļš pazacālā pa Ūpšu pīkaļni i vys vāļ varāja rādžāt zedinā molā stōvūt mōti palāku skusteni golvā. Maņ ap sirdi palyka tik gryuši i kōjis nagribāja cylvōtis iz prišku, bet nazkai pušaptaupiņom gōju tōļōk. Tagad siežu tá, sauleitā nav vairs augši, a as naasu atradš vāļ ni dorba, ni kur apzamāš par nakti. Nazagryb vairs īļ tōļōk, kōjis pīkusušys, placūs tai kai sōp.

Nu mašinīs izkōpām šūreit agri — Kūknesis stacejī, jo stōstāja, ka tá asūt lobōk dorbu atrāš. Bīži viņ nanūteik tai, kai stōsta. Apstaigōjam šudiņ lelu gobolu, a nūstōja iz vītys nu mýsu partejis tik vīns. Býtu mož daudz lobōk, kab izkōptu kaidā cytā vītā. Vyss tys

izgōja, ka iz šajīni atbraucám caur vīnys sātys Madali. Atbraucá jei šūzīm iz Koklačim nu Kurzemis taida gaspaža i gudrineica, ka i runōt nagryb mýsu sprostijā mālī, vys pa tīnīnis mūdái lauzōs. Sastōstāja kai tī labi dzeivōt, moz dorba dzie asom, vysu ar mašīnom padorūt, vyss pa stuņdom nūstōdeits i lūná lela. Cyti mýsu solys gōjieji, kas beja dzeivōjuši pa cytom vītom, gon mieginōja rōdāt nautticeibu pret Madalis stōškim, a jei mōcāja pastyprynōt saceitū ar sovu pliša sveitu, par kaidu nivīna Koklacīšu daiļova nabeja sapņōjusá, ar dažaidim eisim i šaurim mūdis brunčim, zeida būrťom i vāļ teicās, ka dzie, naasūtá i bez naudys bešā. Máš jaunōkī, kas vāļ tik šūgod lasājamās dūtīs peļņi, vairōk ticājam tam, kū, tai sacāt, varāja rādžāt, aptaukstāt i mozōk pīgrīzám viereibys cytu nūstōstim par burlaku gryuteibom.

Saprūtams, ka ari aiz tīm pošim īmešlim máš turājamās ar Madali kūpā pa vysom večerinkom, dzīdōjam ņaizi ar jū dažaidys zindžys par mīlesteibu Julenfoldra i vysu, kū jei runōja voi darāja skaitājam par gudru, nūzeimeigu i steidzámās jai pakaļdarāt. Kod dagōja braukť prūjom, máš vysī laidámās ar Madali kūpā iz Kūknesi. A jau pec vīna atgadiejuma mašīnī muna ticeiba i pazaļaušona iz Madali lelā mārā sazamozynōja.

Kod bejom cyts par cytu skrīdami i gryusteidamīs aizgrōbuši vagonā sáv vītys i kod konduktors vīnu ņaizi īdams cauri beja nūdžinš vysus nu trešā stōva lōvom, tod gōja divi, vīns ar lukturi pa prišku, ūtrs ar kneipstongom pakaļ; pyrmīs rōdāja guni, ūtrs knībá biletim mozus caurumeņus. Timoška, kuram nabeja bileta, mudri aizalasāja pa ļaudim nazkur iz prišku, a kod dagōja čeroda rōdāt biletu Madalái, jei pameklāja vīnā kuldā, pec tam čukšs ūtrā, tod sveitā, a bileta nav. Máš palykom nasaprasšonā, voi bilets ir nūzogts, voi Madalá gryb dzeiť kaidus jūkus i parōdāt mýsim, ka taidys cylvāks, kai jei var braukť i bez bileta, kai dažys ņaizis mýsim beja stōstiejusá par leidzeigom lītom.

Mašīnisti stōvāja iz vītys i gaidāja, a Madalá vys pa mozam meklāja tymōspaṭ kuldōs; golā, golvonijam radzūt pacīteiba zuda i jys nūzasplaudams teicá, ka kū tō vairs meklāt, kō naasom bejš i lyka moksōṭ strōpi, a biletu nūpierkt nōkušā stacejī. Madalá škelmeigi skateidamōs runōja, voi dzie, taidys feinyš máityš navarūt aizvást bez bileta. Taida izarunōšonōs radzūt napatyka golvonijam i jys dīsgon borgi atkōrtōja, lai moksojūt strōpi, a Madalá jam, ka naudys naasom; tod lai dūdūt pasi, pīprosa konduktors. Szalasāja apleik daudz cylvāku i gaidāja, kas nūtikš. A Madalá turājās, ka dzie, i pašporta naasom. Tys galeigi izvādá nu pacīteibys konduktorus i jī dusmeigi aizskrāja prūjom. Szabeida tagad radzūt i Madalá, a izalykdama par drūsu, izvylka nu kuldys vysim apleicejīm par breinumu biletu, teikdama, ka na taidys štukys šei asūt redziejusá. Apkōrtejī dzeivi apsprīdá nūtykušū, daži splaudājās par taidu muļkeigu jūku i teicá, ka tagad vysleidza vajdzeiškūt samoksōṭ strōpi, cyti otkon pīkryta Madalis reiceibai i streidājās ka nikō nabỹškūt. Dreizi izaroda policeja ar speidūšim pagonim, kai pristavam i obi konduktori; vysi apklusā i gaidāja, kas nūtikš. Policeja aizsmokušā bolsā, styngri pīprasāja parōdāt pasi. Madalá snīdz biletu. „Nataisit jūkus, rōdit pasi!”, dusmeigā bolsā aizklīdzá policeja, tai ka Madalá izlācá kōjōs i tivleņ atroda pasi. Policeja pajámá pasi i vāļ sastōdāja protokolu. Madalá niu gon taisnōjās, gon lyudzās, ka šai bejš biletš; nu uztraukuma paṭ baltiskō runa aizamiersa i laidá valī taipaṭ pa sprostam, kai máš vysi Koklacīši (redz, cylvāks tik bādōs atzeist, ka mōtis volūda ir tei vysu mīlōkō), a nikas naleidzāja. Kod policeja i konduktori aizgōja i aiznásá pašportu, Madalá naizturāja i plásá valī raudōṭ. Daži nu klōtasūšim leidzcīteigi drūsynōja, ka nikō nabỹškūt, ka dzie, policejai naasom tīseibu atjimṭ pasi; daži otkon smājās i teicá, ka iz prīšku taidim jūkim bỹškūtá loba mōceiba. Golā izgōja, ka Madalá gon dabōja pasi atpakaļ, bet dazagōja samoksōṭ strōpi.

Nu šo gadieju rādžam, ka Madalis gudreibys i veiklums nazasnīdz pōrōk tōli i naticājam vairs tam vysam, kū jei mēsīm beja pīstōstiejusā. Interesanti tys, ka Timoška, lai gon braucā mašinī pyrmū ņaizi, beja ticš cauri sveiks i vasals bez bileta, izmontōdams burzmeišonōs gadieju ap Madali, beja pōrleidš iz tū pusi, kur bileti jau beja vaicōti i braucā kai kungs. Kūknesis staceja beja pylna ar burlakim; palākōs kulis viņ kustāja.

Māš, Koklacišu parteja: as, Bryzgu Jōņuks, Timoška i Gelā ar Marutku, kai jau bejom izticiejuši nu sōkuma Madalāi sovu liktini, gōjam tagad jai pakaļ iz Kurzemis pusi.

Timoška ar sovom prōvijōm auklu veizjom bryda pa plotū lelceli naraudzeidams, kur sauss i kur dubli. Madalā lykōs aizmiersusā nūtykumu vagonā, pošapzineigi gōja pa prišku, stōsteidama par sovu saiminīku i par vysaidim atgadiejumim. As mieginōju meiņ Gelis pādūs, kura vīgli bosom kōjom sūļōja, laseidama sausōkys vītenis. Pa grōvim i ryuceišim, skrāja pādejī pavasara iudini, augši gaisā dzīdōja ceirulš. Oss viejenš škurynōja saulī izkoltušūs pārnejūs stubulmōjus i lykōs ka ir īzastōjš patš tukšīs goda laiks, kod iz teirumim nav vairs snīga klōju, a zōleitā vāļ nazaļoj. Māš pagrīzām pa mozu teiruma celeni i lājī īraudzājam lelōs mōjis, iz kurom mēsīm i vajdzāja iņ.

14. aprīlī, Leldīnu pyrmijā dīnā. Natyku rakstiejš sovā grōmatenī, jo muna jaunō dzeivā gōja kai pa dyumim, tik daudz naparosta, sovaida, ka dīnu pi dīnys nu reita leidz vokoram brydu kai pa myglu.

Bet apbreinojams i goru apskaidrojūšs ir Augstūs Svātku īspaidis, lelyska i myužam pastōvūša tūs nūzeimā.

Lai gon naskaņ zvoni, lai gon narādž pa vysim celim i stidzeņom ticeigōs tautys svātku drābjōs steidzūtīs iz Dīva nomu,

tūmār as sajiutu tevi, Augstō dīna, sajiutu tevi itá svešumā ar vysu sirdi i dvāseli.

Tá Daugmalī sādādams, as radzu, kai tī tōli Dzimtinī šūreit mýsu nalelō bazneicená sistiņ ļauteņu pīsysta, kai dōrdūt vacijom vargaņom, atskaņ jaukīs Aleluja, kai treiš par bazneicenis sylnojū jumtu nūleikušōs apsis, likās, tōs saprūt šōs skanis i syuta tōļok iz augstīni. Radzu, kai muna mōtá zeida skareni golvā, kas vāļ nu nabašņika muna tāva dōvynōta, boltu kuleiti ar svieteitū maizeiti i sōli rūkā, klupdama steidzās iz sātu, kai svineigi vysa saimá apstōjusá ap goldu skaita pōtorus: Nadzá i Vereitá, munys mōsenis, boltom būrťom gaiši-zeļteitūs mateņūs, salykušys rūcenis (tagad boltys kai eņgeleiši, dīszyn kaidis liktiņš gaida priškā), vacō mōtá nu ceplá sōnim pōrsādynōta golda golā. Mōtá treisūšu rūku jem svieteibu i dola, vyspyrms nūlik maņ teikdama: „Tei, bierneni, Odumenám svešumā”, i riť osorys par jōs grumbainū vaigu, šņukšť mōsenis, Nadzá sok bolsā raudōť...

Lāna ir Daugova, Latvejis lelō upá, gausi maun tōs leļy iudini, slynkai skolojās ap molom steivī viļni.

Guļ cītā mīgā muni saiminīki, guļ Timoška, guļ Gelá, narádz i najiut jī vysī jaukō reita, Lelōs dīnys... Nazyna jī, kai sōp maņ sirdš, kai gribīs maņ bỹť tī, kur vysim jir svātki! Itá svātki jau sōcās catūrnīkā: nūkōvá vepri, pīvōrāja galis, atvadá šnábsta, sabraucá gosti — ádá, dzārá i ōvājās, kai kuram patyka. Atnásá galis bļūdu taipať iz kolpu golu; maņ rūka nazacālá pec taukainō gobola, pajiemu maizeitis gobolu, atsasādu koktā, pōrmetš krystu nūskaitieju pōtorus, apiežu maizeiti i beju seits; naádá i Gelá, a Timoška kai krīvinīks bỹdams, ádá ar cytim leidza, ka tauki viņ par pierstim stīpās, dūmojams, ka i Madalá kur naviņ lapackōja gali i zūbōjās par gavienim.

Kur tōs klusōs dīnys, lelūs nūtykumu priškvokors, kod cylvāka sirdš tveikst sovaidōs gaidōs, šaubōs i nūjautōs iz myužeigu

augšanceļšonūs? Nav itymā molā tōs Lelōs dīnys; apzadzāruši i pīāduši leidz rībumam cylvāki tōs nagaida, nav tá tai nikaidys nūzeimis.

Kai as gaidieju šōs jaukōs dīnys, vāļ atmiņu tūlaik, kod mozs beju. Jau nu pošys Vierbineicys, kod agri pa reitam mōtá atsagusá vatainū kopku, zam kurys as parosti syltumā sazaritynōjš gulieju, pārā mani ar meikstijōm vierbom, nūsaceidama: „Slimeiba ōrā, veseleiba vydā!” Jau nu tōs dīnys as par Leldīni viņ dūmōju. Krāmiejūs ap ūlom, izmeklieju dyktōkōs, darynōju tōs vysaidōs krōsōs. Zali jā catūrnīkā skaidenis pa pogolmu lasājam. Piktdīņ āšt nadává. Sastdīņ mōtá cápá karašys, vōrāja vepra kōjenis; zam vokora gōjam vysy iz pierti pi tōs sātys dzádzis. Vacīs Seimanš, tai dzádzi cyti saucá, pārā sevi ar slūtu iz lōvys tik ilgi, koleidz palyka sorkons i nūzaválá pušnadzeivs iz greidys. Mýsim, bārnim, ari vajdzāja iz lōvys sovu gora bļūdu izturāt.

Vokorā cyti gōja iz bazneicu pīgulom, as vysod palyku sātā i agri nu reita jau beju kōjōs, jo gribieju rádzāt, kai tāvs gavieni sauš. Munam tāvam beja stūbrineica plintá ar pistonim, tei pošā, kuru vieļōk Baklašku Ignaška atjámá nu munys mōtis, kod boļševikūs par komisari beja. Gavienī vysod sōvám pa mozū kula lūdzeni; tāvs ilgi tam tiemāja, pīmīdzš vīnu aci, i tūlaik spryudāja valī: gōja brīsmēigs reibīnš i as redzieju, kai nu sietenis gavienš kai palāks komuļš nūzaválá, bet atrašt tō nikod navarāja. Vacmōtá stōstāja, ka tys caur zāmi izkritš...

Vīnu svātdīņ pec Leldīņom. Pavasarš... Zīd īvys, zaļoj rudzu lauki, a maņ iz sirdš tai skumeigi...

Saulá syuta sovu gaismu par kolnōjim i īlejom, zeļtej kuplūs mežus. Celās zōleitis grīzdamōs, lopoļ kūki, tik as vīneigi navaru prīcōtīs leidza atdzymstūšai dobai. Mani apjem naizsokams gaužums, deļkam liktinš tik nataisneigs.

Tōli muna dzimtiná, tōli Koklaču cīms. Tī ari pavasarš... Šalc syltīs viejēnš bierztalī, ar zaļu maureni apaugusá palaidīnā ūlneicys golā, kur sytom bleikotys, kod pušdīņu syltyjā sauleitī tīpaṭ mōrka molā maigi gulāja sarōtōs cyukys. Tī svātdīņom leļy puiši kīgeļus syta, tī cīma máitys klusijūs vokorūs dzīsmom skandynōja vysu apleicīni...

A tá as vīns kai atlauzts zarenš veistu svešijā molā. Nav tá pavasara, kas lyktu plaukṭ i lopōṭ munai sirdái. Munam saiminīkam, Svīstenám, ir ploti, leidzoni lauki, myura klāvi, lelys ustobys, bet tá nav sirsneibys. Nav sirsneibys pret svešijīm olgōdžim, nav tōs i sovejūs storpā. Vyss izīt tai sovaidi, tai najauši. Ir saiminīkam máita, preiliná, kas študīrej Reigā. Vežu as jū tá nazkai aizpagōjušū nedel̄ nu stacejis. Jei pīgōja pi munu rotu i vaicoj smīdamōs, voi itys, dzie, saiminīka Svīstená pūrmanš asom. As, capuri nūjiemš, atciertu, ka taišni itys. Tod soka, vajagam багаžu salikṭ rotūs. Jūceiga tei багаža. Vys opolys papeira kastis daždažaida leluma; cytys kai sīcenš, ar kū rudzus mierej, cytys vīnkōrši kai loba svīsta cyba. I tai gobolu ap pīcpadsmīt. As izkrōvu nu tōm kaštom iz rotu viersa taidu kai budku, apmežgieju ar viervi i isādynōju preilini pa vydam, a patš nūzasādu iz rotu styureiša.

Laidámās braukṭ. Koleidz ceļš gōja pa smīlṭteni, lai gon vacīs bierš tai sovaidi ciertá ar ausim — vys vāļ nikō. A, Dīveņ tu svātīs, kai tykom iz akminim, kai aizaklabāja tōs nūlōdeitōs kastis, ka dīdzá muns bierš! Rotim paṭ skrytuli nalpa pi zámis!..

As īzačieru grūžūs, atsaspieru ar kōji rotu priškā. Dūmōju saturāṭ. Kas tū devš! Veļ trokōks palyka, pleikšys viņ pa gaisu paryuga! Kūki, mōjis, telefonu stūpi, ļaužu klīgšona, rotu dōrdeišona — vyss sajuka vīnā mudžeklī. Nā jau tá, dūmōju, deļ itōm nūlōdeitijōm kaštom daiš atdūt sovū dzeiveibu? Lākṭ ōrā?! A kai izlieksi?.. Skotūs, muna preiliná bolta kai kalada. A maņ pošam solti svīdri straumom leist. Rōdu, lai gryuž tōs kastis nu rotim ōrā.

Jeī čārc viņ, nikō vairs nasaprūt. As atsavieziejš gryžu ar kulāku tymōs kaštōs i izšļuka kaidys trejs nu apmežgiejuma. Nu lelōs skrīšonys izkryta i cytys. I satrokōtīs zyrgs pamazam apzastōja, bet beja vyss vīnōs putōs i baileigi vāļ ausājās atpakaļ, voi galeigi ticš valī nu veļniškeigōs nostys.

Bejom tai nūskriejuši kaidys pīcys verstys. Muna preilinā mūrgōja viņ vairs nu izbaiļom. As atstōju jū ceļmolā vīnā ustobā, a patš ar zyrgu laižūs pakaļ pec izkaiseitōm montom. A zyrgs kai tik izaskota celā molā kasti, tai i cārt atpakaļ. Kas tū dāvā, ni pībraukť!

Nikō darāť, dasieju zyrgu pi stūpa i laižūs patš kōjom lasāť. Kas gon tymōs kaštōs taidys var bīt? Dūmoju, študīrej iz doktora, moža tī kaidys mašinkys, ar kū cylvākus zōlāť. Attaisu vīnu. Kab tevi lyga! Brilā, eistō brilā! Kas ža, dūmoju, par jūkim. Attaisu ūtru: tfu, otkon brilā! Taida čarvalainā nu zeida ar izgrauztom molom. Skotūs tōļōk, vīna kastā pappleisusā, nu tōs izavālusā i tovu narādžātu bītšonu, otkon brilā!.. eista saļmineica, taida pať, kai Baklašku Ignaška pyna vosorā zyrgus ganeidams, kod veļ par komisaru nabeja. I deļ itōm briļom mās kū gola nadabōjam! Kai tymā dzeivī vyss sovaidi ikōrtōts, mozōkīs nīks tevi cylvāks var pazudynōť iz myužu. Vāļ saprūtu, kab nūsystu iz ŗaizis, a, nadūd Dīvs, nu taidys skrīšonys var kōji voi rūku... i staigoj vysu myužu par kaleku.

Izlasieju as tōs brilis nu kaštom, sabōžu vīnu ūtrā, aizness iz rotim, salyku tōs maisā i sādūs patš viersā.

Vokorā vysa Svīsteņū saimā beja iz kōjom: cyts lomōjās, cyts raudōja, cyts pec doktora lasājās braukť, jo preilinā vys veļ navarāja eisti atspiergť nu pōrbaiļom. Patš Svīstenā kungs, veirs lela i rasna auguma, ar tīvu pakausi i naparosti plotom palākom vadmolys bikšom, kurys tūmār kai iz kapyļa beja apstīptys, najauki lomōjās, grūzeidamīs pa pogolmu, tai ka jo „velni" skanāja pa vysom budynkom i tōlejū apleicīni. Ka, dzie, cītumā likššys sapyuť taidam čangalām kai as. Ka, dzie, taidam lupotai ar teļu, a na ar zyrgu asom

jōbrauc, ka vacīs bierš itá asom divdesmit godu jau nūdzeivōjš i ástis napacielš itt.

As nu isōkuma mieginōju taisnōtīs, ka vysam tam vaineigys tōs nalaimeigōs brilis. Tūŗaiz ka bruka iz maņš viersā poša Svīstená gaspaŗa. Ka as na tik ar sovu braukšonu asom preilini pōrbīdiejš, a vāļ i brilis sasiediejš, ka as par desmit godu navarš aiz tikam nūpeļnāt, cik vīna taida kapeļuša moksojom!

Moŗ maņ tū vokor bŷtu pīdavom vāļ i iz apaklis ticš, par laimi voi nalaimi pazagryudá naz nu kureinis Timoška, kurs Svīsteni mōcāja kaitynōt, i jī obi kai mosolys aizanasá tys pec tō par dōrzim, par sātmalim. Pa prišku Timoška, plaši kōjis iz obom pušom stateidams, muka nu lelō Svīstená, kurs eļsineidams i bļaudams dzynōs pakaļ. Pa tū laiku as īleidu vacijā vōgiuzī, kur stōvāja pārnejis sīns, roti i pec dīnys nūtykumim maigi īmygu.

Reitā, kod nu dorba sagōjam iz brūkastim, īzaroda i Timoška, apzaviļčš jaunijā kuļkā i skarenī pakōrtu rŷku ap koklu. Máŗ vysī ar izbreinu tys iz tō sazaskatājam, a saiminīks Svīstenš, kas ari beja lelyjā ustobā, bōls viņ palyka. Bet, radzūt, lai izalikŷ drŷsam, dusmeigi pyrmīs prasāja Timoškam, kur, dzie, blondīs apleik, ka naejmš iz dorbu. Timoška pīgōja tyvu pi saiminīka i styngri nūteicá, lai atdūdā pašportu i lai likā aizjiugŷ zyrgu i šū aizvástš da policejai. Svīstenám treisāja zamejō lyupa, jys rōvās atpakaļ i vysapleik tai ar izbaļom skateidāmīs teicá, ka pasi vareiškam gon dabōt. Máŗ cyti navarājam saprastš, kas eisti nūteik, voi Timoškam tei rŷka dasīta nu vakarejōs skrīšonōs voi nu kō cyta. Radzūt, lelā nasaprasšonā vairōk kai baļōs beja i patš saiminīks. Vīneigi, varbŷt, tik patš Timoška zynōja eisti, kas par lītu i pošapzineigi sŷļōja pakaļ Svīstenám iz saiminīka golu. Máŗ sprīdām i tai i šai. Ka vakar vokorā saiminīks dūsmōs bŷš izsītš Timoškai rŷku, kurs tagad gryb syudzātīs policejai i ka Svīstenš par šū lītu ir labi viņ sazatoryučš. Ar napacīteibu gaidājam, kas nūtikš tōļōk.

Tik par lobu šalti Timoška izgōja nu saiminīka gola na caur
puišu ustobu, a par livená durovom i laidās taišni iz vōgiuzi. As
dūmoju, ka saiminīks ir vieliejš jiuģt zyrgu i aizasteidžu paleidzāt
izvilķt rotus. Par breinumu, Timoška na rotus vylka, a, apzasedzīs
ar sovu jaunū sveitu, gulāja iz sīna blōča. As mieginōju, kū navin
izzynōt nu jō, a jys naatbiļdāja maņ ni vōrda.

Vokorā, kod vysī beja apzaguluši, as otkon pīleidu pi Timoškys
i vaicōju, kai it. Atbiļd, ka lab. As apčupinōju dasītū rūku i vaicōju,
voi nasōp. Timoška naizturāja i spruka valī smītīs.

— Voi ta, soka, tu nikō nasaprūtš? As pavysam izabreinōju, kū
ta, sok, tī cylvāks lai saprūt.

— Maņ, Timoška soka, rūka i sōpāt nadūmōja.

— Kū ta, soku, tu tū tai pakōrš ap koklu nosoj.

— A kū ta, soka, deļtam, lai saiminīku labi viņ pabīdāt par
vakarejū bļaušonu.

Izarōda, ka teišam Timoškam rūka vasala kai i bejusá, i jys,
rādžādams, ka Svīstená poša navā sātā, izdūmōjš, kai saiminīku labi
izbīdāt. Sastōstiejš, ka bāgdams pakritš i izsītš nu placa rūku.
Svīstenš teišam sazatryučš i prasiejš, lai nabraucom iz policeji, ka
taipāt, dzie, varom izleigť. Īdevš pīcsymtnīku i licš nikam nikō
nateikt, ka, dzie, atīškam stīpiejš i rūku otkon īprōveiškam placā.

Eh, nūdūmoju as sovā prōtā: bŷtu gadiejusās poša Svīstiná
sātā, to, bratka Timoš, tu nazavaļōtu tá pa sīna blōči i naāstu sīra ar
svīkstu, jei bŷtu táv taidu mōceību nūskaitiejusá ar skruči, ka na tik
rūku koklā apkōrtu, a i kōji. Kū Svīstenš! Svīstenš ir lels cylvāks i
lelu mōju saiminīks, tys pakausš jam taidš oss, radzūt, na pa
vyspōrejam augumam tī Dīvenš saprōtu ilicš.

Ōrā caur sarausteitom mōkuļu druponom lānom leida jauns
mieness. Trīcá nazkur laksteigola. I vīgla pavasara naktš stōjās par
vysim: par Svīsteni, par Timošku i Geli, i ari tī par plašū Koklaču

cīmu — munom mōseņom sapynūs vīgli smaidej navaineigōs lyupenis, mōmulenái ilgys nūpyutys gryutijā mīgā...

Kaidā vosorys dīnā. Nav nikō tik pateikama, kai vosorys dīnu pušdīņu laikā pazavōļōt, pa zaļu zōleiti pļavenī, kod esi vasalu cielīni nūstaigōjš pec gryutō lemešu orkla. Pīkusuši i saulī iztveikuši lūcekli kōri syuc atspyrdzynōjumū nu zāmis veļgmis. Namonūt zyud nūgurums i, likās, zāmis spāks taipať pylda tovu bŷteibu kai zaļojūšū zōleiti, kai vysu augūšū radeibu.

Tī augšīnī zylōs dabasu veļvis; tā iz zāmis svaiga zōleitá, zīdi, dzastrīs gaisss mirđz pret sauleiti i pa dōbula gaļveņom lūžņoj kamená, laseidama soldonumus. Tu, cylvāks, guli tá augšpiedeņ i sajiuti, ka tī, iz dabasu tōļom, ceņšās tovs gors, a pi zāmis veļgmis saisteiti tovi atslōbuši lūcekli.

Myužēigi nazynomūs augstumus nasās, cylvāks, tovs prōts, a tu patš naveikli lūžņoj tá pa zāmis viersu laseidams nu skaitijīm dobys zīdim sáv soldonumus. Bolti mōkuli sleid, pa dabasu veļvjom. Tova acš žieleigi skotōs, kai tī vīns pec ūtra aizīt prūjom...

Gausai plyuc svaigū zōli lānī Svistená zyrgi. Naveikli meidōs jī ar sovom smogijōm kōjom i mīreigi vācynoņ ar pīpliekšiejušōm áštom dunduru borus, kuri kōri kreit iz tuklyjīm saulī pītveikušyjm gūrnim.

Narádzāsīt pi šajīnis zyrgim tō pateikamō straujuma, parostō namīreiguma i uztraukuma. Kod iz Pyldys lelcelá Koklaču Doņka sastīp grūžus sovam meļnám, tod ir kū rádzāt. Par ilyukšim pušatsvīsta golva, lapni izgōztō kryutš, smuidri lūkonōs kōjis vejās kai peickys pa putekļainū ceļu, ka rotīm pať skrytuli naleip pi zāmis.

Byr-byrom bazneicōni steidzās nu celá nūst, a patš Doņka ar atcierstu iz pakauša capuri smaida iz cīma dzaltoneiņom, lapnai škūbeidams sovys malnōs ūsys.

Kura gon šymā breidī nagrybātu sādāt jam blokus, kur satrokōtīs kumelš, likās, pošūs dabasūs īrauš? Taidūs momentūs cylvāks nabādoj ni par dzeiveibu, ni par sovu golvu...

Tá tō nav. Svīstená zyrgi leidzeigi pošam saiminīkam: lāni i lempeigi, kai vysi šajinis cylvāki. Nav tá tō gora vuikluma, tō izmaneigō straujuma i stingreibys. Pōrōk pīmāslōtā i taukainā zāmī parosti izaug rasni i suleigi loksti, kas ni zīd, ni augļu nas, i pi pyrmō nagaisa sakreit i sapyust. Tam preteim teirumu līsōs zōlis, nazaskotūt iz vysim viejim i soltummim, aug i vairojās.

Ir Svīstenám dāls, rakstnīks saucās, taidš paņ rōms i veseleigs kai i tāvs.

Kosom mās ņaiz dōbulu aiz dōrza. Patš Svīstenš ar sovu gaspažu beja tūdīn aizbraučš iz tiergu. Aizīt maitinis iz oku pec iudinā. Tá klausomās: par nagaru izskrīn jōs nu dōrza klīgdamys nalobā bolsā.

Mās sazatoryukom. Kas par nalaimi, dūmojom. Gunšgrāks voi kas?

Pīskrīnom tyvōk. Klīdz, ka pa dōrzu nazkaidš plyks ryukaliejš. Mās patvārām cyts grōbekli, cyts nu zedinā mitu, Timoška kai baileigōkīs vāļ kaimiņus nu teiruma paklīdzā, i sōkom giustāt plykū narāmūni.

Tovu napatikšonu! Golā izaskaidrōja, ka tys plykīs ir patš Svīstená dāls, tys rakstnīks. Redzit tīm vuiceitijīm cylvākim vajagam deļ veseleibys nazkaidys vannys saulī jimņ.

Saiminīka dāls zīmu dzeivōja pa Reigu i tik vosorā, kod beja jau labi sylts, īzaroda tāva sātā.

Patīseibā mās, olgōdži, natykom jō lōgā leidz tam i redziejuši, parosti dīnys laikā jys gulāja saiminīka golā, a naktī savalk gūda drābis, aplīk krāgys i īt pacīrāt. Deļtō mýsim nivīnam iz ņaizis i naižadyurā prōtā, ka plykīs tī dōrzā varātu být jaunīs saiminīks.

As pec tam ilgi navarieju saprast, kai ta patiseiba var jimt tos saulis vannys. Vīnu dīnvydu, kod cyti beja aizgōjuši drusku nūsnaust, as pa klusom, nivīnam namonūt, caur kryumim pīleidu pi vītys, kur tys rakstnīks maudojās pa tōm saulis vannom. Skotus, nikaidu tī vannu; guļ vīnkōrši izastīpš pīsaulī iz smīļktenis. Lels dundurs izatvierš meikstijūs gūrnūs kōri syuc taukus... Eh, nūdūmoju sovā prōtā, ka atlaistu ar pōtogu, tai i pīlyptu pi plykijom mīsom.

Redzit, kai tymā pasaulī sovaidi. Cyts, pi dorba iztveičš vosorys korstijōs dīnōs, teikoj pec pakriešlā, kur atgiuļ svaigu goru, cyts otkon plyks vasalom dīnom vōļojās taišni saulis korstijūs spaitūs.

Pošam Svīstenām, radzūt, ari na vysā patyka taida dāla slaisteišonōs bez kaida dorba i varāja dzierdāt, ka jys pošai mieginōja partū pōrmāst. Tūlaik iz jō smailō pakauša pabyra tik daudzi napateikamu vōrdu, ka jys jāmā garū izkapti iz placa i gōja iz teirumu. Svīstīnā lomōja jū par naizgleitōtu i sprostu zemnīku, kas navar saprast, kaidu dzeivi vajag vāst smolkim i atteisteitim cylvākim. Jei žalōjās, ka kauns asom bārnim nu taida tāva.

Pec taidom ņaizjom saiminīks, vysu cielīni nikō nateikdams. grīzā plotū vōlu vysim pa prīšku i gryuši gremzā streičeidams izkapti. Radzūt sīvys vōrdi aizskōrā jū pošūs dziļumūs, bet nabeja spēka pretētis. Jys saprota, ka vyss tys nav gluži tai, kai sīva stōstāja, a nazkai drusku cytaidōk, kai eisti, tō jys navarāja izskaidrēt i tō pec jam gryuts beja ap sirdi.

Tū gon jys labi saprota, ka caur pyuļom beja aizdzeivōjš lelu saimisteibu, kur beja vysa pa pylnam. Kai tys beja izgōjš, ka bārnī vairs nazacentā vairōt tāva manteibu i ōtri palaidā pa viejam vysu sakrōtū, tō gon Svīstenš navarāja lōgā saprast.

Māita jau ilgi staigōja pa školom, vajdzāja kotru mienesi syutāt naudu i veļ ņaizis divys godā nūmoksōt prōvokūs porōdus, a tōs školys vys nazabeidzā i nazabeidzā, nazaskotūt iz tū, ka mūdis brīļu

i eisū kleitu krōjums kū gods stypri vairōjās. Dālam tōs školys nazkai pošam nagrybūt beja beigušōs otrōk i jys beja palicš par rakstnīku, a tāvam nu to vīglōk napalyka, naudu taipāž vajdzāja syutāž kotru mienesi, paž vāļ vairōk kai tūraž, kod pa školom staigōja.

I kod Svīstenš lelō ūzula pakrieslī iz teiruma ņaizī ar mūsīm strābā ar kūka lizeiku caur mašini izdzeitū ryugušū pīnu, aizkūsdams ar malnōs maizis ryku, pa tū laiku kai Jākubs, tai saucā jō dālu, baudāja pušdīnis maļteitī gordus svīstā captus cepešus, mās, burlaki, jutom leidza sovam saiminīkam. Tūraž par jau drusku īsiermim jō motim ritāja gryuta dorba svīdru lasā i kryta iz sastrōdōtijōm rūkom.

Sastdīnis vokors. Klusi tá sastdīnis vokorim, na tai kai pi mūsū Koklačūs. Nazalosa ļauteni tá pec nedelis dorbim pi krysta, nadzīd maitinis par Mariju, Mōti Dīva, i pošu krystu tá nav, mož i nav nikod bejš.

Smogi gulstās par plašijīm leidzonomim vokora krāsla. Vīgli šyupojās īvys, i pa lānam grymst vyss mienesneicys polsijā gaismā.

As siežu vīns iz sātmalā i līkās grymstu nazkur ņaizī ar saiminīka lelyjom mōjom, myura laiderim... i tai labi, pateikami.

Nazkur tōlinī tik kū dzierzami torkš roti, mož kaidš aizavālynōjš celinīks steidzās iz sātu. Aizarej suni i otkon vyss kľusu... Patīseibā kaida laimā cylvākam dzeivōž iz pasaulā. Lai kur tu esi, lai kai tāv klōjās, tūmar dzeivā ir skaista. Na tikai saulainys dīnys ir pateikamys i rōms pavasara vokors ar zylgojūšu mienesnīku, ir sovs skaistums i tymsai rudinā naktái, kod auka kauc i trokoj i soltōs leita lasis syt par lūga ryutim.

Taipāž i dzeivī. Jau cik na syurs i nužālōjams ir burlaka liktinš, bet ir breiži kai šūvokor, kod aizmiersti vysys dīnys ryupis, cylvākus,

kod palīci vīns patš ar sevīm, tod līkās, cik daudzi laimis táv, cylvāks, cik daudz prika, ka paņ naasi vysa tō cīneigs.

Pazaver apleik. Kaida maiga nakts, cik zvaigžņu dabasūs!.. i viers zámis mōjoj mīrs.

Augšīnī iz klāva guļ kolpu máityš, tī ari Gelá. Voi zyna jei, ka as tá siežu i sapņoju, voi zyna, cik burveigi skaists ir pavasarš?!

Guļ dzili Gelá pec gryutijīm dīnys dorbim i najiut, ka as tápaņ natōli, ka maņ tai dreži sytās sirdš...

Atsvīsta mozō gaļvená iz skaistijom rūkom, pītveikušōs lyupenis pušatvārtys vīglā smaidā, mož sapynūs rádž Dzimtini, rádž sovu vactāvu i Koklaču kolnōjus, kur palyka bezbiedeigōs bierneibys dīnys... Gelá, tu muns bārnu dīnu skaistīs sapyns! Nivīns nazyna, kai as tevi mīlu, kai olkst pec tevīm muna dvāselá!

Nivīns nazyna munu jīutu, ari tu, varbūt, nā; naasu nikod táv teičš par tōm. Šei grōmatená, kur rokstu tagad pi mieneša gaismys, ir munys mīlesteibys pyrmō leidzzynōtōja, pyrmō līcineica. A sōcās tei jau seņ. Vāļ tūraž, kod nalels puika ar saulī nūcapušu boltu gaļveni bezbiedeigi ryukalieju pa Koklaču cīma plotū ūlneicu.

Pīminu kai tagad: sād, krystāvs Seimanš iz bluča sovys ustabenis priškā i mežgej teiklus; jam kliepī, mīly kai kačineitá pīzaglaudusá, moza, skaista máitineitá, tymsim sprūgainim matenim. Jys ar vacū rūku veikly auž actenis raibijā teiklā i bez pōrstōjis, stōsta sovai mozijai Geļcái gar-garōs pōsokys par kienenim, rogonom i par vysaidim senejim nūtykumim. Klausōs muteiti paplātusá Geļcá vactāva nūstōstūs i vāļ vairōk mīdzās pi vācená spolvainō kryuteža. I kai lai nazamīdz, mozijai Geļcái, izjemūt lobū vactāvu, nivīna cyta iz pasaulá nav: ni māmenis auklātōjis, ni tātená gorbeitōja. Klausūs as ari vasalym cielīnim siermō krystāva stōstiejumūs i līkās nav gola jō zynōšonom, jō gudreibom...

Vieļāk jau mās ar Geli staigōjam ņaizī iz ņkolu; jei beja slaida maitinā, garom motu peiņom par placim. Kod ņkolōtōjs vaicova kŭ nibejš, jei stōvāja aiztveikušim vaidzenim i naatbiļdāja nikō, tik leļy ocu plauksteni beja nŭlaisti i vīgli treisāja garī spruksti. Taipat kauneigi stōvāja, kod jŭ puikys kaitynōja voi aiztyka, tik pec pādejōs stuņdis, kod gōjam iz sātu, jei izvylka nu sovys kuleitis kaļteitu zivi, kŭ vactāvs mādzá dŭt leidza iz ņkolu azaidam, i, klusi teikdama: „Ša!” snīdzá maņ.

Tai gōja godi! Mās augom lelōki, mŭsu bārnu draudzeiba pamosam pōrzamaināja. Gelá soka rautīs nu maņš. Kod gadājās sazatikŭ kur nibejš, nazynōjam, ap kŭ runōt, sorkom i kauneigi skatājamās iz zámīni.

Tŭmār koč nu tōlinis gribājās rādžāt Geli. Vosor, kod pušdīņu saulá karsāja, as, atstōjš zyrgus palaidīni, steidžŭs iz azarmali i stuņdom ilgi skatiejŭs, kai Gelá veikly vaļdāja iz azara plašijim iudinim nu bluča izcierstu laiveni-sili i kai vactāvs mátá teiklus. Vyss pasaulš maņ izalyka tŭražiz pōrpylns laimis i gaismys. Gaismys, kas ar sovu spŭžumu apžylbynōja vysu, maņ tik mirdzāja zali azara viļni i drŭšsirdeigō zvejneica, kas kai jauns ierģlāns platāja sovus spōrnus — erkļus i smīdamōs glōstāja dusmeigŭs iudiņus.

Cik skaista i varŭneiga tŭražiz beja Gelá!

Vacīs krystāvs tŭlaik izaskatāja pec pōsokaina satira, kas viļteigi laidá iudiņŭs sovus teiklus i lykōs, ka jī obi ir nŭzarunovuši sagiustāt namīreigŭs iudiņus...

Kaids spāks maņ dzyma tŭražiz kryutīs! Gribājās aptvartŭ vysu pasauli, sakustynōt vysu pošŭs pamatŭs.

Cik gaiša i skaidra palyka tŭlaik sirdš: as varieju kotru pučeiti skŭptāt, kotru radeibeni mīgt pi sovys korstōs kryutš, as varieju slavys himnu gavilāt Augstijam Radeitōjam... i vyss pasaulš maņ lykōs pylns dzeiveibys, pylns laimis.

Nivīns dorbs maņ nazalyka gryuts, nivīna bāda nabeja bāda.

Otkon gōja godi, vacīs krystāvs sōka slymōt, pōrdāvā teiklus i vot mās otkon ņaizī ar Geli, liktinā pabārni, laidāmās burlakūs.

Ploti ir Kurzemis teirumi. Garys ir vosorys dīnys. Ejmom nu reita leidz vokoram pi gryutō dorba. Lai cik palāka, lai cik napanasama ir dzeivá, tūmār ka cylvākam sirdī ir jūtys, jō dzeivái ir mierkis, tod vysaidūs apstōklūs var dzeivōt, just, dzeivis lelū nūzeimi i vierteibu. I bīži viņ navar drūši nūteikt, kurs nu divim ir laimeigōks, voi ubogs, voi kienens.

Ilgojās gon laikim sirdš pec Dzimtīnis, pec sovejīm; sōp leidz pošim dziļumim par tīm izsmīklim, kaidus mās biedeigī latgalīši sajemom nu šajīnis dzeivōtōjim, par nataisneibom i cītsirdeibu, bet otkon ir breiži pošī sevī vierteigī, kod teik aizmiersts vyss, pīdūts vyss. I teišam, voi var ļaunōtīs iz kō navīņ, voi nāirādžāt, kod sirdš pōrpīldeita cyldonom jiuom.

Nā, tūņaiz mās spiejeigi pīdūt sovam lelōkam īnainīkam i aizmieršt vysu nūdareitū.

Cik skaists vokors, vysī dabasi vīnōs zvaigžņōs... Gelá munys dzeivis jaukō saulá, cik teira i skaidra muna mīlesteiba!

Tī jau nazkas īt. Ar Dīvu.